

Pregledavanje financijskih izvještaja uz pomoć primjene pristupa procjene rizika i korištenje revidiranih financijskih informacija temeljenih na IFRS-ima

Michael Wells

13. – 14. prosinca/decembra 2021.

NAJNOVIJE VIJESTI O IFRS-IMA ZA REGULATORE

CFRR >>>

Centre for Financial Reporting Reform

Strengthening Auditing and Reporting in the Countries of the Eastern Partnership

Road to Europe: Program of Accounting Reform and Institutional Strengthening

This event is co-funded by:

 Austrian
Development Cooperation

 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

 LE GOUVERNEMENT
DU GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG
Ministère des Finances

European Union

- » Revidiranje financijskih izvještaja temeljenih na IFRS-ima uz pomoć primjene pristupa procjene rizika
- » Publikacija službi Svjetske banke — Informing the Reading of IFRS Financial Statements: a guide for banking and financial supervisors (Upute za čitanje financijskih izvještaja temeljenih na IFRS-ima: smjernice za supervizore u području bankarstva i financija)
- » Panel rasprava: razmjena međunarodnih iskustava

Pregledavanje financijskih izvještaja temeljenih na IFRS-ima uz pomoć primjene pristupa procjene rizika

U ovom su izlaganju iznesena moja vlastita stajališta, koja ne moraju nužno biti stajališta bilo koje organizacije s kojom sam povezan.

Zašto pregledavati financijske izvještaje temeljene na IFRS-ima uz pomoć primjene pristupa procjene rizika?

- » **Cilj:** učinkovita upotreba oskudnih resursa za postizanje učinkovitijih krajnjih rezultata pregleda.
- » **Problem u postupku:** pregledavanje usklađenosti financijskih izvještaja uz pomoć kontrolnog popisa za objavljivanje na kojem se kvačicama označavaju kućice vjerojatno nije učinkovito u procjeni kvalitete računovodstva i izvještavanja jer generičke objave (po predlošku) prikrivaju neusklađenost.
 - » Zlouporaba kontrolnih popisa za objavljivanje „velike četvorke” i ilustrativnih financijskih izvještaja.
 - » Slijedom rečenoga, na površnoj razini objave često izgledaju usklađene.
 - » Međutim, to nužno ne znači da su donesene odgovarajuće prosudbe i procjene.
- » Osim toga, u metodologiji pregleda uz pomoć primjene pristupa procjene rizika naglasak će vjerojatno biti na relevantnijim pitanjima, pri čemu će se primjerice utvrđivati i analizirati:
 - » najznačajnije prosudbe svakog subjekta, i
 - » odabrana pitanja koja regulatore trenutno zabrinjavaju.

Zašto ne primijeniti pristup temeljen na kontrolnom popisu za objavljivanje? Primjerice, za amortizaciju

Pristup temeljen na kontrolnom popisu za objavljivanje: obavezno objavljivanje	Referenca	Provjera
Korištene metode obračuna amortizacije	IAS 16.73(b)	✓
Vijek trajanja ili korištene amortizacijske stope	IAS 16.73(c)	✓
Bruto knjigovodstvena vrijednost i akumulirana amortizacija (agregirano s akumuliranim gubicima od umanjenja vrijednosti) na početku i na kraju razdoblja	IAS 16.73(d)	✓
Amortizacija za razdoblje	IAS 16.73(e)(vii)	✓
Priroda i učinak promjene računovodstvene procjene uključujući (a) rezidualne vrijednosti, (b) troškove rastavljanja (demontaže) itd., (c) vijek trajanja i (d) metode obračuna amortizacije	IAS 16.76 read with IAS 8	✓ postupak u dokumentu koji se odnosi na računovodstvenu politiku (nema evidentne značajne promjene u razdoblju)

Zašto ne primijeniti pristup temeljen na kontrolnom popisu za objavljivanje? Primjerice, za amortizaciju (nastavak)

Pristup temeljen na kontrolnom popisu za objavljivanje: <u>poticanje</u> objavljivanja (o NPO-ima (engl. PPE) koji se vjerojatno više neće amortizirati)	Referenca	Provjera
Knjigovodstveni iznos NPO-a koji privremeno nisu u upotrebi i knjigovodstveni iznos NPO-a povučenih iz aktivne upotrebe koji nisu klasificirani kao namijenjeni prodaji u skladu s IFRS-om 5	IAS 16.79(a) i (c)	Pretpostavka da nije dostupno i ne vide se dokazi za suprotno
Bruto knjigovodstvena vrijednost bilo kojih u potpunosti amortiziranih NPO-a u upotrebi (poticanje objavljivanja)	IAS 16.79(b)	✓

Zaključak: ✓ usklađeno (vrlo dobro) – subjekt ima sve obavezne objave + ima neke dodatne dobrovoljne objave.

Zabrinutost: možda postoji neusklađenost s metodom obračuna amortizacije jer **prosudbe** koje donosi rukovodstvo prilikom primjene metode obračuna amortizacije možda neće vjerno odražavati potrošnju uslužnog potencijala stavke u izvještajnom razdoblju.

Pregledavanje financijskih izvještaja temeljem IFRS-a uz pomoć primjene pristupa procjene rizika

» Koga pregledati?

- » Uzorkovanje na temelju procjene rizika, npr. industrija sistemskog rizika, industrija akutnog rizika, zviždači itd.
- » Element slučajnog uzorkovanja tako da po mogućnosti svake godine bude uključena cijela populacija
- » Svako društvo barem svakih x godina (tj. zaštitni mehanizam/mehanizmi za učestalost)

» Sveobuhvatni pregledi, tematski pregledi, ili oboje?

» Mentalni sklop pregleda financijskih informacija temeljenih na IFRS-ima

» Odgovarajući protokoli za rješavanje upita i sporova — raspon odgovarajućih mjera, od blagih podsjetnika za ponovno objavljivanje godišnjih financijskih izvještaja i prijenosa informacija drugim relevantnim agencijama.

Mentalni sklop pregleda financijskih informacija temeljenih na IFRS-ima

» Otvorenost u stavu, iskazivanje profesionalnog skepticizma

- » Razumijevanje inicijativa rukovodstva.
- » Kritički pregled prosudbi, procjena i objava rizika (ne samo označavanje kućica kvačicom!).
- » Obraćanje pažnje na uvjetna revizorska mišljenja i ključna revizorska pitanja ALI bez pretjeranog oslanjanja na revizorska mišljenja i dopise rukovodstva.
- » Jesu li objave upravljačkih rasprava i analiza (engl. MD&A) u skladu s godišnjim financijskim izvještajem?

» Istraživački mentalni sklop

- » Očekivanja na temelju razumijevanja gospodarskog i poslovnog okruženja pri objavljivanju revidiranih financijskih izvještaja (i događaja nakon datuma bilance), društva i apetita rizika rukovodstva.
- » Uspoređivanje računovodstvenih politika, prosudbi i krajnjih rezultata sa sličnim društvima.
- » Pregledavanje nalaza drugih regulatora u sličnim okolnostima.
- » Traženje informacija od: supervizora, računovodstvenih tvrtki, vanjskih revizora, revizorskog odbora.

Mentalni sklop pregledavanja značajnih prosudbi i procjena

Razumijevanje vrsta zahtjeva temeljenih na IFRS-ima i mentalnih sklopova za pregledavanje prosudbi s tim u vezi.

- » **Načelo** — računovodstvo vrlo slično osnovnoj ekonomici.
 - » Primjeri uključuju mjerenje fer vrijednosti i obračun amortizacije, i prepravke usporedivih podataka zbog promjena računovodstvenih politika i ispravaka pogrešaka prethodnog razdoblja, i
 - » Mentalni sklop fokusiranog kritičkog mišljenja u pregledavanju prosudbi — je li računovodstvo subjekta vrlo slično specificiranoj ekonomici?
- » **Umjetni konstrukt** — kodifikacija starih (i ponekad novoizumljenih) normi koje nisu vrlo slične osnovnoj ekonomici?
 - » Teško dosljedno primijeniti bez detaljno utvrđenih pravila na kojima će se temeljiti praksa.
 - » U odsutnosti tih pravila (kao što je često slučaj), u razumijevanju onoga što umjetni konstrukt pokušava iskazati može pomoći osnova za donošenje zaključaka o standardu (sretno!)
- » **Posebno pravilo**: mentalni sklop slijepe rigidnosti s malo, ako išta prosudbe.

Primjer — metoda obračuna amortizacije

Metoda obračuna amortizacije — prikažite model po kojem se vidi subjektova potrošnja uslužnog potencijala predmeta amortizacije (IAS 16).

Radi li se o sljedećoj promjeni: 1) promjena računovodstvene politike, 2) promjena računovodstvene procjene; 3) ispravak pogreške prethodnog razdoblja ili 4) ovisi (navesti o čemu ovisi)?

Pitanje	IAS 8 i
Promjena metode obračuna amortizacije od linearne metode obračuna amortizacije (pravocrtni/ravnomjerni obračun) u funkcionalnu metodu (po proizvedenoj jedinici proizvoda).	IAS 16

Preuzeto iz Dodatka A Dokumenta o planu aktivnosti (engl. Agenda Paper) 11A uz Preispitivanje IAS-a 8: Razlika između promjena računovodstvenih politika i promjena računovodstvenih procjena, svibanj/maj 2015., sastanak IASB-a.

U veljači/februaru 2021. IASB je objavio dokument *Definicija računovodstvenih procjena (Izmjene i dopune IAS-a 8)* kao pomoć subjektima u razlikovanju promjena računovodstvenih procjena od promjena računovodstvenih politika (datum stupanja na snagu = godišnja razdoblja koja započinju na dan ili nakon 1. siječnja/januara 2023.).

Primjeri – mjerenje fer vrijednosti

Primjena principa mjerenja fer vrijednosti

- » **Princip** mjerenja fer vrijednosti: procjena cijene po kojoj bi se izvršila redovna transakcija prodaje imovine ili prijenosa obaveze između sudionika na tržištu na datum mjerenja po aktualnim uvjetima na tržištu (tj. izlazna cijena na datum mjerenja iz perspektive sudionika na tržištu koji drži imovinu ili duguje obavezu.) (IFRS 13.2)
- » **Prosudbe** uključuju, je li upisnik: (i) koristio odgovarajući model? (ii) koristio odgovarajuće ulazne informacije za model? (iii) uzeo u obzir sve čimbenike koje bi sudionici na tržištu uzeli u obzir pri mjerenju fer vrijednosti? (iv) primijenio model na ispravan način (bez značajne pogreške)?

Regulatorni primjer: Vijeće za financijsko izvještavanje (FRC, UK) zatražilo je od društva AngloEastern Plantations plc da dva puta prepravi izmjerenu fer vrijednost svojih plantaža palme uljarice!

Primjeri — hijerarhija mjerenja fer vrijednosti

Prosudivanje granica umjetnih konstrukata

Granica između 1. i 2. razine — odvijaju li se transakcije na tržištu na kojem se trguje identičnom stavkom (i kojoj subjekt može pristupiti na datum mjerenja) dovoljno često i u dostatnom obujmu da bi se neprestano mogle dobiti informacije o određivanju cijena? (IFRS 13. A)

Regulatorni primjer — Johannesburgska burza (JSE) (nakon pregleda financijskih izvještaja izdavatelja duga iz 2016.) primijetila je sljedeće:¹

- » Izdavatelji duga nisu na odgovarajući način klasificirali vlastite dužničke instrumente u 1. razinu s obzirom na neaktivnost u trgovanju obveznicama na burzi na južnoafričkom kamatnom tržištu.
- » Čak i kada se trgovanje dogodi, obično nije dovoljno često i dostatnog obujma za potrebe klasifikacije u 1. razinu.

¹ IZVJEŠTAJ O PROAKTIVNOM PRAĆENJU FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA U 2016.

Primjeri — hijerarhija mjerenja fer vrijednosti

Prosudivanje granica umjetnih konstrukata (nastavak)

Granica između 2. i 3. razine — značajni neuočljivi inputi?

Primjer politike specifične za subjekt — financijski izvještaji HSBC-a (2020.), str. 292.:

- » „značajni neuočljivi inputi ako je, prema mišljenju rukovodstva, značajan udio početne dobiti instrumenta ili više od 5 % valorizacijske vrijednosti instrumenta potaknuto neuočljivim inputima
- » „neuočljiv” u ovom kontekstu znači da ima malo ili nema aktualnih tržišnih podataka uz pomoć kojih bi se mogla odrediti cijena po kojoj bi se vjerojatno dogodila nepristrana transakcija. U načelu to ne znači da uopće nema dostupnih podataka na temelju kojih se može odrediti fer vrijednost (primjerice, mogu se koristiti podaci o određivanju cijena konsenzusom)”

Regulatorni primjer — Johannesburgska burza (JSE) (nakon pregleda financijskih izvještaja iz 2016.) primijetila je sljedeće:

- » izdavatelj je u vlasništvu imao investicijsku nekretninu koju je netočno klasificirao po fer vrijednosti 2. razine, a nije vrlo vjerojatno da će nekretnina na južnoafričkom tržištu ispuniti kriterije za klasifikaciju po fer vrijednosti 2. razine. ^[1]_[SEP]
- » netočna klasifikacija operativnih financijskih instrumenata (npr. potraživanja i obaveze prema dobavljačima, financijski najmovi, potraživanja i obaveze po osnovi zajma klasificiraju se kao 2. razina, a ne 3. razina).

Primjeri — mjerenje fer vrijednosti (nastavak)

Ako se ne radi o ispravku pogreške prethodnog razdoblja, radi li se o sljedećem: 1) promjenama računovodstvenih politika ili 2) promjenama računovodstvenih procjena?

Pitanje	IAS 8 i
Promjena modela određivanja cijene opcija za dioničke opcije s Black i Scholes na Monte Carlo.	IFRS 2
Promjena procjene vlastitog kreditnog rizika za mjerenje financijskih obaveza po fer vrijednosti; npr. od korištenja krivulje kreditnih izvedenica na osnovi nastanka statusa neispunjavanja obaveza do korištenja raspona (engl. spread) najnovije izdanih dužničkih instrumenata.	IFRS 13
Promjena izračuna prilagodbe kreditnom vrednovanju (engl. CVA) kako bi se odredila vjerojatnost neizvršenja obaveza.	IFRS 13
Promjena valorizacijske tehnike za mjerenje fer vrijednosti, npr. od tržišnog pristupa do pristupa temeljenog na dobiti (3. razina).	IFRS 13

Načelo mjerenja fer vrijednosti: procjena cijene po kojoj bi se izvršila redovna transakcija prodaje imovine ili prijenosa obaveze između sudionika na tržištu na datum mjerenja po aktualnim uvjetima na tržištu (tj. izlazna cijena na datum mjerenja iz perspektive sudionika na tržištu koji drži imovinu ili duguje obavezu). (IFRS 13.2)

Primjeri — povijesni trošak

Povijesni trošak kao **umjetni konstrukt**. **Ako se ne radi o ispravci pogreške prethodnog razdoblja**, radi li se o sljedećem: 1) promjenama računovodstvenih politika ili 2) promjenama računovodstvenih procjena?

Pitanje	IAS 8 i
Promjena u izdacima uključena u početno mjerenje imovine za istraživanje i procjenu.	IFRS 6
Promjena troškovne formule koja se koristi za zalihe: od metode prvi ulaz, prvi izlaz (engl. FIFO) do ponderiranog prosječnog troška.	IAS 2

Povijesni trošak kao **umjetni konstrukt**: iznos plaćenog novca ili novčanih ekvivalenata ili fer vrijednost druge naknade dane za stjecanje imovine u trenutku njezina stjecanja ili izgradnje ili, prema potrebi, iznos pripisan toj imovini kada se početno priznaje u skladu s posebnim zahtjevima drugih IFRS-a, npr. IFRS 2 *Plaćanje na temelju dionica* (IAS 16.6) + norme navedene u IAS-u 16.11 do 16.28 + IFRIC itd.

Preuzeto iz Dodatka A Dokumenta o planu aktivnosti (engl. Agenda Paper) 11A uz Preispitivanje IAS-a 8 — Razlike između promjena računovodstvenih politika i promjena računovodstvenih procjena, svibanj/maj 2015., sastanak IASB-a.

Načela za pregledavanje financijskih izvještaja temeljenih na IFRS-ima uz pomoć primjene procjene rizika

- 1 – Razumijevanje gospodarskog okruženja
- 2 – Razumijevanje reguliranog subjekta
- 3 – Utvrđivanje područja na koja će se staviti naglasak
- 4 – Oslanjanje na rad drugih
- 5 – Razumijevanje relevantnog računovodstva
- 6 – Pomno proučavanje značajnih prosudbi i procjena
- 7 – Oblikovanje pretraživačkih pitanja
- 8 – Promatranje protokola, praksi i kodeksa

Publikacija službi Svjetske banke — *Informing the Reading of IFRS Financial Statements: a guide for banking and financial supervisors (Upute za čitanje financijskih izvještaja temeljenih na IFRS-ima: smjernice za supervizore u području bankarstva i financija)*

Cilj — dati prijedlog praksi i primjere posebnih problema i pitanja u računovodstvu i reviziji koja supervizori moraju uzeti u obzir pri praćenju i pregledavanju financijskih izvještaja u bankarskom sektoru.

- » Cilj je omogućiti prudencijalnim (bonitetnim) supervizorima da razumiju poslovne pokretače i rizike banke te da kritički procijene kvalitetu financijske imovine i povezanih rezerviranja za kreditne gubitke uz pomoću financijskih izvještaja temeljenih na IFRS-ima.
- » Popis regulatornih područja povezanih s računovodstvenim zahtjevima koja supervizori mogu dodatno istražiti pri pregledavanju financijskih izvještaja.
- » **Dodatak** u kojem su prikazani ključni zahtjevi temeljeni na IFRS-u 9 uključujući prijedlog praksi iz perspektive prudencijalnog (bonitetnog) nadzora.
- » Nije kontrolni popis i ne treba se koristiti kao kontrolni popis u kojem se kvačicama označuju kućice.

Prijedlog praksi koje supervizori mogu primijeniti pri pregledavanju financijskih informacija temeljenih na IFRS-ima:

- 1 – Razumijevanje gospodarskog i poslovnog okruženja
- 2 – Razumijevanje strukture, poslovnog modela i profila rizika bankarske grupe
- 3 – Utvrđivanje područja na koja će se staviti naglasak (uključujući oslanjanje na rad drugih)
- 4 – Razumijevanje relevantnog računovodstva
- 5 – Pregled računovodstvenih politika, značajnih prosudbi i procjena
- 6 – Propitivanje relevantnosti i primjerenosti podataka i pretpostavki koje koristi više rukovodstvo
- 7 – Procjena utjecaja ključnih računovodstvenih zahtjeva na kapital i pretpostavku vremenski neograničenog poslovanja (engl. going concern).

Panel rasprava: Razmjena međunarodnog iskustva

- » **Moderator: Garik Sergeyan** | viši stručnjak za financijsko upravljanje, Svjetska banka
- » **Sonja Carshagen** | stručnjakinja za financijsko izvještavanje, Odjel za regulaciju izdavatelja, Johannesburgska burza (engl. JSE Stock Exchange)
- » **David Grünberger** | voditelj odsjeka, Europska središnja banka
- » **Darrel Scott** | konzultant, Svjetska banka
- » **Michael Wells** | konzultant, Svjetska banka

Teme

1. tema: Ciljevi i postupci
2. tema: Opetovane teme
3. tema: Izlazni rezultati (engl. outputs)

Pitanja sudionika webinara